

Kansalliskirjaston aineistopolitiikka

Työryhmä: Jouni Ahmajärvi, Mika Hakkarainen, Pasi Koste, Tarja Lehtinen (PJ), Emilia Pyykönen, Irma Reijonen, Riitta Sarovuo, Jaakko Tahkokallio (siht.), Jari Tolvanen.

Kansalliskirjasto 2021

ISBN 978-951-51-6997-6

Kansalliskirjaston aineistopolitiikka

Visio

Kansalliskirjaston kansainvälisesti ainutlaatuiset julkaisu- ja arkistoaineistot muodostavat perustan monipuoliselle tutkimusinfrastruktuurille. Kansalliskirjasto tuottaa kaikille avoimia digitaalisia aineistoja ja avointa tutkimusdataa historiallisista kokoelmistaan sekä edistää sivistystä ja tieteen avoimuutta yhteistyössä tiedeyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Periaatteet

---

1. Kansalliskirjaston aineistot muodostavat perustan kansallisesti merkittävälle humanistis-yhteiskuntatieteelliselle tutkimusinfrastruktuurille
2. Kehitämme aineistotarjontaamme lähtökohtinamme tutkimuksen ja opetuksen muuttuvat tarpeet sekä avoimen tieteen periaatteet
3. Kansalliskirjaston aineistot palvelevat kaikkia tieteellisen tiedon ja suomalaisen julkaistun kulttuuriperinnön tarvitsijoita
4. Varmistamme kotimaisten julkaisujen ja verkkoaineistojen säilymisen ja mahdollistamme niiden tutkimuskäytön
5. Kehitämme pitkäjänteisesti humanististen tieteiden monikielistä aineistotarjontaamme
6. Parannamme aineistojen saatavuutta digitoimalla yhtenäisiä aineistokokonaisuuksia ja laajentamalla käyttöoikeuksia sopimuksin
7. Tuemme digitaalisten ihmistieteiden kehitystä tarjoamalla digitaalisia aineistokokonaisuuksia ko- neluettavassa muodossa sekä aineistosta muodostettua dataa
8. Teemme kokoelmaamme tunnetuksi tiedeyhteisölle ja laajalle yleisölle

Periaate	Kuvaus
<p><i>1. Kansalliskirjaston aineistot muodostavat perustan kansallisesti merkittävälle humanistis-yhteiskuntatieteelliselle tutkimusinfrastruktuurille</i></p>	<p>Kansalliskirjaston aineistot muodostavat perustan monipuoliselle tutkimusinfrastruktuurille, joka käsittää myös kirjaston tutkijatilat ja palvelut.</p> <p>Kansalliskirjaston aineistot palvelevat ensisijaisesti humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Aineistot rakentuvat kansalliskokoelmasta eli kotimaisten julkaisujen arkistokokoelmasta ja kansallisesta äänitearkistosta, humanistisesta tutkimuskokoelmasta, slaavilaisesta kokoelmasta, erikoiskokoelmista ja arkistokokoelmista.</p>
<p><i>2. Kehitämme aineistotarjontaamme lähtökohtinamme tutkimuksen ja opetuksen muuttuvat tarpeet sekä avoimen tieteen periaatteet</i></p>	<p>Teemme aktiivista aineistovalintaa ja kartutamme aineistojamme pitkäjänteisesti tutkimuksen ja opetuksen kehittyvät tarpeet huomioiden.</p> <p>Kansalliskirjastolla on humanistinen neuvottelukunta, Slaavilaisen kirjaston neuvottelukunta ja digitaalisten ihmistieteiden neuvottelukunta, jotka tukevat kirjastoa aineistojen ja palveluiden kehittämisessä sekä toimivat vuorovaikutusfoorumina kirjaston ja tiedeyhteisön välillä. Neuvottelukuntien kautta kirjasto saa tietoa painopistealojensa tilanteesta ja kehityssuunnista eri yliopistoissa.</p> <p>Kartutamme aineistojamme lakisääteisten vapaakappaleiden lisäksi ostoina, vaihtoina, lahjoituksina sekä talletuksina. Harjitsemme kulttuurihistoriallisesti merkittävien lahjoitusten vastaanottoa aina tapauskohtaisesti. Kansalliskokoelmaan otamme lahjoituksina kaikki kokoelmasta puuttuvat julkaisut sekä kansalliseen äänitearkistoon siitä puuttuvat suomalaiset äänitteet.</p> <p>Arvioimme jatkuvasti kokoelmaamme ja sen vaikuttavuutta. Aineiston karsinnassa otamme huomioon aineistotyyppin, aineiston harvinaisuuden, ainutlaatuisuuden, kunnon ja iän. Vapaakappaleaineiston poistoista säädetään erikseen kulttuuriaineistolaissa.</p> <p>Tuemme painopistealojemme tiedekustantamisen uusia avoimuutta edistäviä rahoitusmalleja kansallisesti ja kansainvälisesti. Edistämme avointen aineistojen löytyvyyttä Kansalliskirjaston Finna-hakupalvelussa.</p>

<p><i>3. Kansalliskirjaston aineistot palvelevat kaikkia tieteellisen tiedon ja suomalaisen julkaistun kulttuuriperinnön tarvitsijoita</i></p>	<p>Kansalliskirjaston aineistot on tarkoitettu kaikkien tiedon tarvitsijoiden käyttöön. Kansalliskirjaston käyttöäännöt määrittelevät aineistojen käytön linjaukset. Tiedot Kansalliskirjaston aineistoista löytyvät Finna-hakupalvelusta sekä kirjaston verkkosivuilta.</p> <p>Ainutlaatuisten kokoelmiensa ja tutkijapalveluidensa ansiosta Kansalliskirjasto muodostaa kansainvälistä tutkijavaihtoa edistävän tekijän erityisesti Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimukselle.</p>
<p><i>4. Varmistamme kotimaisten julkaisujen ja verkkoaineistojen säilymisen ja mahdollistamme niiden tutkimuskäytön</i></p>	<p>Kulttuuriaineistolain tarkoituksena on Suomessa yleisön saataville saatettujen kansallisen kulttuurin aineistojen säilyttäminen tuleville sukupolville ja saattaminen tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön. Toimintaa ohjaavan lainsäädännön mukaisesti kotimaiset painotuotteet sekä tallenteet arkistoidaan kattavasti.</p> <p>Kotimaisista verkkoaineistoista tallennamme edustavan ja monipuolisen otoksen opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa sovitun verkkoaineistojen keräyssuunnitelman mukaisesti. Kansalliskirjasto laatii suunnitelman yhteistyössä kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alan tutkijoiden kanssa.</p> <p>Tarjoamme aineiston asiakkaiden käyttöön kontrolloidusti vaarantamatta aineiston säilymistä. Kehitämme sähköisten kulttuuriperintöaineistojen käytettävyyttä tutkimuksen tarpeet huomioiden.</p>
<p><i>5. Kehitämme pitkäjänteisesti humanististen tieteiden monikielistä aineistotarjontamme</i></p>	<p>Kansalliskirjastolla on Suomen ainoa kansainväliset mitat täyttävä tieteellinen kirjastokokoelma historian, filosofian, taidehistorian, kirjallisuuden tutkimuksen, musiikintutkimuksen ja Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen aloilla. Lisäksi kokoelmalla on huomattava oppihistoriallinen arvo luonnontieteiden, lääketieteen, ja oikeustieteen osalta.</p> <p>Kokoelma mahdollistaa eurooppalaisen kulttuuriperinnön ja historian korkeatasoisen tutkimuksen Suomessa sekä suomalaisen tieteen, kulttuurin ja menneisyyden kytkemisen kansainvälisiin yhteyksiinsä.</p> <p>Monikielinen kokoelma on tulosta kirjastossa kaksisataa vuotta harjoitetusta pitkäjänteisestä asiantuntijatyöstä. Tutkimuskirjallisuuden valinta perustuu kokoelma-asiantunteemukseen, tieteellisen julkaisutarjonnan seurantaan sekä aktiiviseen vuorovaikutukseen tiedeyhteisön kanssa.</p>

	<p>Aineistoja kartutetaan pääasiassa tavoilla, joilla ne voidaan saattaa kaikkien tiedon tarvisijoiden käyttöön. Kaupallisten tietoaineistojen lisensointia rajatulle käyttäjäkunnalle tehdään vain poikkeustapauksissa, jos kokoelmamme keskeisiin osiin kohdistuva tutkimus ja kokoelmanhoitotyö sitä edellyttävät.</p>
<p><i>6. Parannamme aineistojen saata- vuutta digitoimalla yhtenäisiä ai- neistokokonaisuuksia ja laajenta- malla käyttöoikeuksia sopimuksin</i></p>	<p>Saatamme pitkäjänteisellä digitoinnilla aineistoja tutkimus- ja kansalaiskäyttöön. Laadimme digitointiohjelman tuloskaudelle 2021–2024. Digitoinnin toimintasuunnitelma päivitetään vuosittain.</p> <p>Laadukas metadata mahdollistaa digitaalisten aineistojen uudelleen käytön ja pitkäaikaissäilytyksen. Tuotamme aineistoista kuvailevaa metadataa kansainvälisten standardien mukaisesti. Digitoinnissa varmistamme skannauksen teknisen laadun lisäksi kattavan teknisen ja hallinnollisen metadatan.</p> <p>Avaamme digitaalisia tekijänoikeuden alaisia kulttuuriperintöaineistojamme käyttöön sopimusten avulla. Tavoitteena on vapaakappalekirjastoja laajempi käyttö yhteistyössä tekijänoikeusjärjestöjen ja oikeudenhaltijoiden kanssa. Verkkoarkiston ja muut e-vapaakappaleet avaamme tekijänoikeuslain mukaisesti tutkijakäyttöön.</p>
<p><i>7. Tuemme digitaalisten ihmistieteiden kehitystä tarjoamalla digitaalisia aineistokokonaisuuksia ko- neluettavassa muodossa sekä ai- neistosta muodostettua dataa</i></p>	<p>Kehitämme aineistopalvelujamme tukemaan digitaalisten ihmistieteiden työmenetelmiä ja tutkijoiden työkalujen avointa jakamista.</p> <p>Data on osa Kansalliskirjaston aineistotarjontaa. Kansalliskirjaston datakatalogi mahdollistaa kirjaston dataresurssien käytön tutkimuksessa. Louhos-palvelukonsepti edistää digitaalisten aineistojen ja datan hyödyntämistä.</p>
<p><i>8. Teemme kokoelmaamme tunnetuksi tiedeyhteisölle ja laajalle yleisölle</i></p>	<p>Teemme kokoelman sisältöä tunnetuksi keskeisille asiakasryhmille, joita ovat humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden tutkijat ja opiskelijat. Opiskelijaryhmille tarjoamme räätälöityjä opastuksia ja neuvontaa.</p> <p>Edistämme kokoelman yleistä tunnettuutta ja tutkimuksen popularisointia verkkoviestinnän, näyttelyiden ja esitelmätilaisuuksien avulla.</p>